

adet servise girmişti ve nükleer motorlara bile sahip değildiler.

Rusların gizli kilit makineleri bulunsaydı, işte o zaman bu mükemmel bir şey olurdu. Fakat CIA bunun aksini iddia etmektedir.

Yalnız Ruslar ihtiyatlı insanlardır. CIA'nın eline bütün zeminin geçip geçmediğini tam bilmediklerinden herşeye rağmen şifrelerini değiştirdiler. Amerikalılar ise şimdilik «yorum yok»tan başka birşey söylemiyorlar.

Bununla beraber onlar denizin dibinde herhalde birşeyler unutmuş olacaktırlar. Zira bu yılın Temmuzunda Glomar Explo-

rer yine yola çıkacaktı. Hedef Hawai adalarının 750 kilometre Kuzeybatısıdır.

Bu ikinci yolculuk Amerikan vergi mükelleflerine 2 milyar TL.'sına mal olacaktır. Girişimin tümü ise 6 milyar TL.'sına çıkacaktır. Gerçi Amerikan halkı CIA'nın «Ulusun bu üzüntü kaynağının» adının yalnız rezaletlere karışmamış olmasından bir taraftan da memnuluk duymaktadır. Yalnız artık lüzumsuz girişimlere verilecek paraları yoktur. Eski ve bu arada değiştirilmiş gizli bir şifre ve eskimiş roketler için 6 milyar lira harcamayı biraz fazla bulmaktadırlar.

HOBBY'den

KONFORLU YAŞAM

Yeni mimari tasarımlar insan ögesini en ön plânda tutuyor. Sosyal bilimciler, kendi evlerinde oturacak insanların gereksinmelerini anlaması için mimarlara yardım ediyor.

ANN FEREBEE

İrk yıl kadar önce tanınmış Fransız mimarı Le Corbusier, Bordeaux kentini yakınlarındaki Pessac'ın küçük bir köyünde yeni bir konutlar grubu kurdu. Corbusier, çevrenin ekonomik ve sosyal sorunlarını gözönüne alarak, içinde yaşaması zevkli olan düşük maliyetli ve modern görünümlü evler yapmayı düşündü. Yedi yıl sonra birkaç toplumbilimciyle beraber Pessac'a giden başka bir Fransız mimarı, evlerde oturanların Corbusier'nin geniş pencerelerini daralttıklarını, ışık bacaklarını kapattıklarını, terasların üzerine çatı koyduklarını ve boş yerleri tıkadıklarını şaşkınlık içinde gördü. Diğer sakinler ise mimarın düz olan çatısının üzerine, yüklü kişisel giderler karşılığı, geleksel çatılar kurmuşlardı. Mimarın, binalarında belli olan düşünceleri ile bu binalarda oturanların istekleri arasındaki farklılık, son beş yıl içinde mimarlığın yeniden bir meslek olarak düşünülmesine yol açtı. Sonuç olarak, ikibin yıldan beri «sanatların kraliçesi» olarak tanımlanan mimarlık, sosyal bilimlerle bir evliliğe, daha doğrusu bir deneme evliliğine giriyor.

Pessac'ta oturanlar Corbusier'nin tasarımlarını, yerleşim gereksinmelerini ve kendi zevklerini yansıtmaları için değiştirmişlerdi.

Daha yakın bir zamanda Missouri eyaletinin St. Louis kentindeki «kötü şöhretli» yerleşim bölgesi Pruitt Igoe'da öfkeli ev sahipleri evlerinin yıkılmasına neden oldular. Oysa 1958 de Pruitt Igoe açıldığı zaman mimari dergiler, onu fakirlerin yaşam düzeyini yükselttiği için övmüşlerdi. Ama Pruitt Igoe çok fazla sayıda fakir insanı çok yoğun bir şekilde bir araya getirdiğinden, bundan faydalanan soyguncular, uyuşturucu madde satıcıları ve genç haydutlar koridorları serbest atış alanları şekline soktular. Güç durumda kalan şehir yöneticileri büyük bir atılım olan bu konutlar topluluğunu, açılışının üzerinden on yıl geçmeden yıkturmaya başladılar. Şimdi Pruitt Igoe sadece estetik üzerine kurulmuş tasarımların yetersizliğini ve yerleşim sonrası değerlendirmesinin, hataları düzeltici bir araç olarak kullanılmasındaki önemi belirten bir sembol oldu.

Yerleşim projelerinde oturan aileler, yurtlarda oturan öğrenciler ve günün belli bir bölümünü kurumsal yapılarda geçirenler için, mimari düşüncedeki bu değişiklik, onların gereksinmelerini daha iyi karşılayan çevre şartları getiriyor. Yerleşim sonrası gereksinmeleri açısından bu düşünsel kayma, mimar ve tasarımcıya

hacim'in sosyal ve psikolojik olarak tanımlanması hakkında bilgi edinmesi için sosyal bilimcilerle bir ortaklık öneriyor. Acaba bu görüşteki değişiklik nasıl belirmiştir?

Belkide en önemli etken sosyolog John Zeisel tarafından belirtilen «tasarımcı ile kullanan arasındaki ayrılık»tır. Eskiden mimar, alıcı ile bire bir ilişki içindeydi. Genellikle mimar ile alıcı aynı kültürden, aynı sınıftan ve aynı eğitimsel geçmişten geliyorlardı. Ama toplum kurumlaşmaya başladıkça mimar kendisini iki tür alıcı karşısında buldu: ödeyen alıcı (büyük bir sigorta şirketi, banka ya da özel bir fon) ve kullanan alıcı (memur, üniversite öğrencisi ya da bir emekli). Tasarımcı, genellikle konuttan faydalanan alıcıyla tasarım öncesi bir bağlantı kurmadığı ve hakkında doğrudan çok az bilgi edinebildiği için onun eğitimsel geçmişini, toplumsal sınıfını, ırksal geçmişini, yaş, cinsiyet grubunu ve sağlık durumunu bilmek gereksinimindedir. Bunlar, çevresel psikologların, kentsel sosyologların ya da antropologların sağlıklıabileceği cinsten verilerdir.

Tasarımcıları etkileyen tüm sosyal bilim dallarından çevresel ruhbilim (çevresel psikoloji) büyük ilgi görmektedir. Bu «bebek» bilim insanlarla, mekânlarla ve insanların mekânlarla ilişkili olan davranışlarıyla ilgilenir. Çevresel ruhbilim odaları, hastaneler, evler, müzeler, okullar, uçaklar, tiyatrolar ve insanların bu yapılarla nasıl davrandıklarına değgin sorular sorar.

Çevresel ruhbilimcilerce yapılan en kapsamlı çalışmalarından biri de Texas Rehabilitasyon ve Araştırma Enstitüsü'nde W.F.Le Compte ve E.P.Willems adlı doktorlarca yönetildi. Bu çalışmada gelişmiş ve karmaşık çevreleri kontrol için, kapsamlı ve duyarlı yöntemler kullanıldığı ve yeni hastane tasarımlarıyla ilgilenen tüm profesyonellere hastane içindeki davranışlar hakkında bilgi sağlandığı için çok önemlidir.

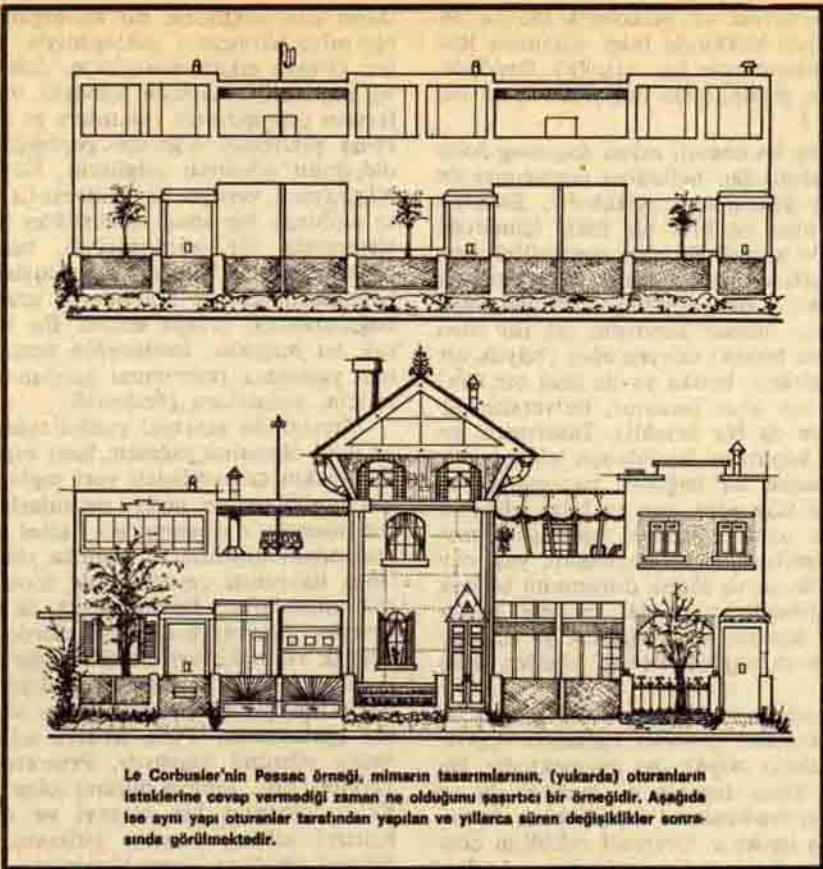
Tedavi yöntemlerinin bazı davranışsal ve çevresel yönlerini daha iyi bir biçimde belirlemek amacıyla ilk olarak doktorlar, hastanelerdeki kişilerin davranışlarını değerlendirecek bir dizi davranış ölçüleri yarattılar. Araştırmacılar, Le Compte ve Willems, çalışmalarını iki bölüme ayırarak sürdürdüler. İlk olarak hastane içindeki davranış şekillerini tanımladılar ve her davranış şeklini diğerinden ayırdılar. Araştırmanın ikinci bölümünde uzmanlar, hastaların ve personelin bu davranış şekilleri içindeki tavır-

larını çok yakından, bir ekoloğun ya da bir tabii bilimcinin yaklaşımıyla, gözlediler. Ortaya çıkan, hastaların, doktorların ve personeli nhasane içindeki davranışlarının çok ayrıntılı tanımları ve bir davranış şekline diğerine geçildiğinde ne olduğunu gösteren bilgilerdi. Kaydedilip bilgisayara verilen ve Willems-Le Compte ekibince toplanan istatistikler hastane sisteminin bir görüntüsünü, hastaların hastane yapısı içindeki davranışlarını ve hastanenin çeşitli bölümlerin arasındaki bağlantılarını ortaya koydu. En son olarak bu bulgular, hastanenin yeni plânlanan yapısının tasarımına yardımcı olması için, mimarlara gönderildi.

Mimarlıkla çevresel ruhbilimden daha az ilgili olmasına rağmen, kent toplum-bilimi yakın çevremizden veri toplar. Kent toplum-bilimcileri neleri tanımlarlar: Onlar insanın davranışı ve fiziksel çevresi arasındaki ilişkinin iki yönüne yönelirler. Önce davranışı çevrenin bir sonucu olarak tanımlarlar. İkinci olarak da değişik çevreleri, davranışı özel çevrelerde tanımlayarak ve açıklayarak değerlendirirler.

Bu sıralarda toplum-bilimcilerce yürütülen ilgi çekici bir araştırma New Jersey eyaletindeki Twin Rivers adlı kasabanın tümünü kapsıyor. Princeton Üniversitesi'nde toplum-bilimci olan Suzan Keler, oluşmuş bir çevreyi ve dikkatle kontrol edilen kasaba halkının, halen mevcut okullara, oyun alanlarına ve alışveriş kolaylıklarına olan tepkilerini değerlendirmek için bir ölçü sistemi geliştirdi. Sonuç olarak Prof. Keller, değer yargıları, yaşam durumları ve öncelik verdikleri konular bakımından değişiklik gösteren insanlar için, yaşanabilir bir çevreyi yaratan nedenlerin içyüzünü kavramayı ümitletmektedir. Bu arada kısa vadeli gözlemleriyle plânlama ve geliştirme yöntemini beslemekte, böylece halkın isteklerinin kasabanın en son şeklinde yansımalarını sağlamaktadır.

Diğer bir toplum-bilimsel çalışma da, bu yakınarda, Kaliforniya Eyalet Koleji'nde bir mimar ve bir toplum-bilimci tarafından öğrencilerin, öğretmenlerin ve idarecilerin yeni bir öğrenci birliği binasının yapım öncesi hedeflerini ve umutlarını ortaya çıkarmak için yapıldı. Mimar, insanların üniversite kampusunu gerçekte nasıl kullandıklarını gözleyip fotograflar çekerken grubun ruh-bilimcisi de kampus toplumunun üyeleriyle görüşmeler yaptı. Çeşitli gruplar için genel uzlaşma noktalarını yansıtan bir model formüle edildi ve bu, fotoğraflarla birlikte mimarî programa temel oldu. Öğrenciler, öğrenmen-

Le Corbusier'in Pessac örneği, mimarın tasarımlarının, (yukarıda) oturanların isteklerine cevap vermediği zaman ne olduğunu şaşırtıcı bir örneğidir. Aşağıda ise aynı yapı oturanlar tarafından yapılan ve yıllarca süren değişiklikler sonrasında görülmektedir.

ler ve idarecilerin bu programı onaylamasından sonra yapım başladı. Geçen sonbahar öğrencilerin binayı ilk olarak kullanmaya başladıkları zaman araştırmayı yürüten toplum-bilimci-mimar ekibi yeni yapının gerçekte öğrencilerin isteklerini karşılayıp karşılamadığını anlamak için tekrar üniversiteye geldi.

Mekân (fiziksel hacim) tasarımcılarını etkileyen sosyal bilimlerin dallarından biri de antropoloji, özellikle hacim'in bilinçsiz olduğu kadar bilinçli olarak da biçimlendirilmesiyle uğraşan «proxemics» adlı dalıdır. Proxemics'in babası, antropolog Edward T. Hall'a göre hacimsel davranış (kavramsal hacim) sistemli, uyumlu ve başka çeşit davranışlarla karşılıklı ilişki içindedir. Hall proxemics'in, hacmin kullanılmasını yöneten saklı kuralların ve konuşma, çalışma, sevmeye gibi akla gelebilen her türlü etkinliği içeren uzaklaşma ve perdelemenin yazısız kurallarının tanımlanmasını araştırdığı için tasarımcılara çok gerekli olduğunu belirtir.

Hall'un proxemics'e değgin fikirlerinin alışılmadık bir uygulamasında: Arizona

Üniversitesi'nden bir mimar ve antropologtan kurulu ekip Arizona'daki Tonto Apache Kızılderilileri toplumuyla kültür melezleştirmesi programına girişti. Hemen hemen toplumun tüm erkeklerinin çalıştığı, yakındaki bir hıyardan atılan kütüklerle orman içinde kurdukları evlerde yaşayan Tonto Apache Kızılderilileri toplumu 17 aileden oluşmuştu. Kabilenin daha iyi bir yaşam düzeyini elde etmesine yardımcı olması ve devamlı yerleşmesini planlaması için antropolog-mimar ekibi çağırıldı. Toplanan antropolojik veriler üzerine Arizona Üniversitesi mimarlık fakültesi öğrencileri kabilenin kültürel ihtiyaçlarını da gözönüne alarak prototip evler tasarladılar. Örneğin, evlere geleneksel durumlarda Apacheilerin birbirlerinden ayrılma tercihlerini karşılayan büyük bir oda konuldu.

Sosyal bilimlerle tasarımın gelecekteki «evliliğine» ilişkin en önemli sorun ortak bir «dil»in olmayışıdır. Notasyon sistemleri, fikir haritaları ve davranış haritaları iki grup arasındaki haberleşmeyi sağlayan araçlardandır. Bu görsel göste-

riler, sosyal bilimlerce toplanan verileri tasarımcılara ve şehircilik uzmanlarına taşıyan en ilgi çekici grafik teknikleri arasındadır. Bu tekniklerin bazıları çok karmaşıktır, ama bazıları da amtorlerin kendi çevrelerinin sosyal başarısını analiz etmek için kullanabilecekleri kadar basittir. Aşağıda açıklanan bu tekniklerin ilk ikisini herkes kullanabilir. Ayrıntılı kontrol ve bilgisayar programlaması gerektiğiren üçüncüsü ise sadece uzmanlarca kullanılır.

Yer-Zaman diyagramları gerçekte, kişinin hacim içindeki davranışlarının doğrudan tanımlarını yansıtan günlüklerdir. Yer-Zaman diyagramlarının hazırlanmasında kullanılan teknik, günlüğü tutanların ve ailelerinin bir zaman dönemindeki etkinliklerini ve yerlerini ayrıntılı olarak belirledikleri, kendiliğinden tutulmuş günlükler arasından veri toplanmasını içerir. Bu teknik mikro ve makro ölçülerde, dışarıdaki bir gözlemcinin veremeyeceği kadar çok ayrıntılı bilgiler sağlar. İsveç'teki Lund Üniversitesi Kültürel ve Ekonomik Coğrafya Enstitüsü'ndeki araştırmacılar tarafından hazırlanan bu Yer-Zaman diyagramı dört aile üyesinin kendi çevreleri içerisinde, normal bir günün akışı boyunca kişisel ve karşılıklı etkinliklerinin görsel bir kayıdır.

Planning for Man and Motor» adlı kitabım yazarken plancı Christopher Millard, Sienna'da Piazza del Palio adlı meydanaki aktiviteyi incelemek için başka bir çeşit Yer-Zaman diyagramı yarattı. Millard, meydana 05-21 saatleri arasında gözlenen 1024 etkinlik elemanı kaydetti. Diyagram alana giren ve çıkan insanların sayısını gösterir. Millard'ın gözlemleri yayaalara ait küçük bir meydanadaki yaşamın görkemliliğini belirtir.

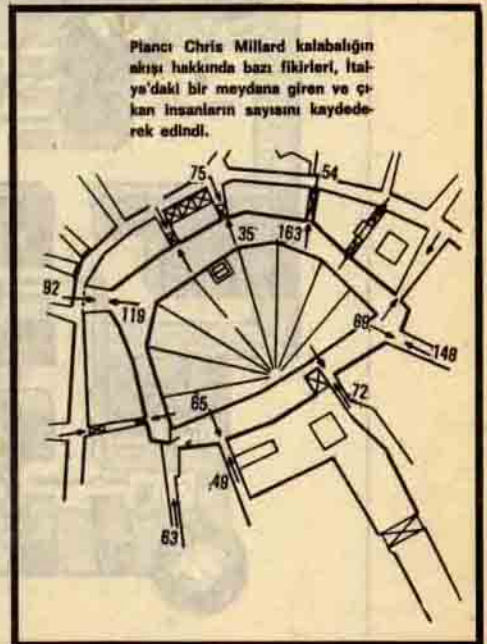
Fikirleri görsel olarak belirtmek, insanın çevresine olan tepkisini ölçmek için kullanılan başka bir yoldur. İnsanın fikir soyutlamalarını çevredeki gerçeklerden almış olduğu fikrini 1913 de Trowdridge ileri sürmüştür. Bu yöntem değişik geçmişleri olan üç insanın oturdukları şehre, Los Angeles'a gösterdikleri tepkilerin ortaya çıkarılmasında kullanıldı. İlk fikir haritası zengin bir Los Angeles banliyösünde oturan yüksek-orta sınıf bir sakin tarafından yapıldı. Harita büyük ve genişti. İkinci harita bir Meksikalı ve üçüncüsünde bir zenci tarafından yaratıldı. Açıkça görüldü ki haritaları yaranların şehirde npay alma hisleri azaldıkça haritaların kapsamları da küçülmektedir.

Davranışsal haritalar, sosyal bilimcilerle tasarımcılar arasında, zaman üzerinde

ve daha önemlisi hacim içerisindeki insan davranışları hakkında haberleşmek için New York Şehir Üniversitesi'ndeki ruhlımler tarafından geliştirilen bir yöntemdir. Bu tekniğe, çalışmalarının çoğunu New York hastanelerinin asabiye koğuşlarında sürdüren D. Proshansky ve Dr. Ittelson öncülük ettiler.

Davranışsal haritalarca içerilecek olan işlenmemiş bilgileri toplamak için, psikoloji öğrencileri New York'un üç hastanesinde asabiye koğuşlarının koridorlarında 15 dakikada bir olmak üzere en az iki hafta boyunca yürüdüler. Hastaların davranışlarını inceleyip not ettiler, bu bilgileri bir bilgisayara verdiler ve gerçekte istatistik tabloları şeklinde ortaya çıkan davranışsal haritalara ulaştılar. Bu haritaların herkesçe kavranabilir bir durumda olmaları için istatistik tabloları Ittelson - Proshansky ekibince kontrol edilen bir koğuşun zemin planı üzerine tercüme edildi.

24 Hastalı koğuşun yatak odalarını, oturma odalarını, ziyaretçi odalarını ve personelin ofislerini gösteren bu plânda her simge altı davranış şekline birine sahibolan bir hastayı temsil eder: trafik, ziyaretçi, sosyal, karışık aktif, tecrit edilmiş aktif, tecrit edilmiş pasif. Koğuşta 24 hasta olmasına rağmen plânda sadece 12 hasta simgelendi. Çünkü bu verilerin toplandığı sırada (saat 16 da) koğuşta gerçekten 12 hasta bulunuyordu. İkinci harita için Ittelson-Proshansky ekibi dört

saat sonra veri topladılar. Bu esnada koğuşa beş hasta daha gelmişti ve hastalar öğleden sonraya göre daha aktiftiler.

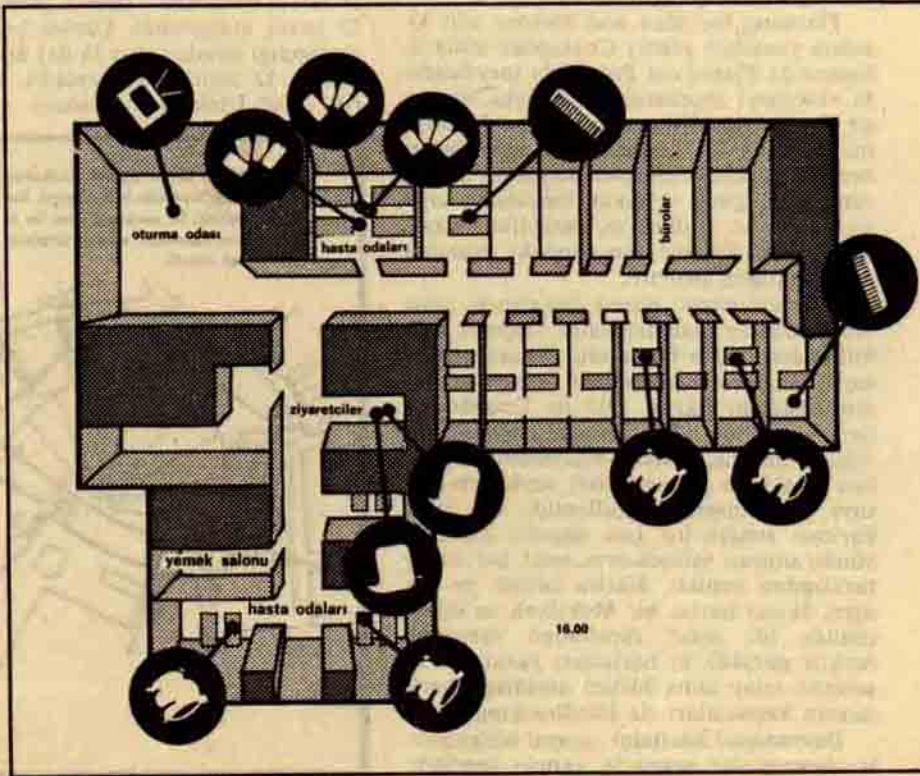
Bu haritalarla Ittelson ve Proshansky'nin görsel olarak belirttikleri sonuç: yoğunluk azaldıkça hastaların birbirlerinin üzerindeki etki oranlarının artmasıdır. Diğer bir deyişle hastalar birbirlerini üç kişilik bir odada, altı kişilik bir odaya göre daha çok etkilerler.

Sosyal bilimlerle tasarım arasındaki evliliğin en umut veren, buna karşılık sabır tüketen bir yönü de tasarım sonrası değerlendirmedir. Bu güne kadar binalar mühendislik ve emniyet standartlarını karşılayıp karşılamadıklarını görmek için kontrol edilmişlerdir. Ve geleneğe göre binalar yapımlarından sonra, en güzelini ödüllendiren mimari jürilerce incelenir. Şimdi alıcılar, kamuoyu ve mimarların kendileri bir binanın, toplumsal bir görüş açısından, işlevlerini ne kadar iyi yaptığını sormaya başlıyorlar. Bu soruların yanıtlarını bulmak için toplum-bilimciler ve profesyonel tasarımcılar fiziksel çevrelerin, kullananların toplumsal gereksinmelerini ne kadar karşıladıklarını ölçmek için (estetığe değil de sosyal uyuma dayanan) yeni bir dizi ölçüyü çok dikkat-

li bir biçimde hazırlamaktadırlar. Tasarımın toplumsal sonuçlarına olan bu yeni ilgi, bir kuşak sonra ortaya çıkacak olan tasarım düşüncesindeki kaymayı bugün için temsil etmektedir.

Bu yakınlarda çıkan Yapıları Değerlendirme (Building Evaluation) adlı bir dergide «ilk bakışta binaların çevresel uygunluğunu değerlendirme fikri çok açık olarak görülüyor» denilmektedir. «Bir kimsenin karar vermek istediği (şey) binanın hizmet için tasarlanan işlevlerini ne kadar iyi yaptığıdır. Bunu ortaya çıkarmak için o kimse kullananın memnurluk derecesini saptar. Ama, binaları değerlendirmede gelişmiş olan yöntemler bile sonuçta kaygan fikirler ve kavramlar üzerine yerleşebilir. Bir kişi gerçekte, kullananın memnurluk derecesini duyarlı olarak nasıl ölçebilir?»

En azından konutların çevresel uygunluğunu inceleyen bir kişi bu sorunun karşısında durabiliyor. Bu kişi, banliyölerde yaşayanların gelenekleri üzerine bir çalışma olan «Organization Man» adlı kitabın yazarı gazetesi W. Whyte dir. Whyte pek çok kurumca desteklenen ve parkların, ağaçlık alanların ve diğer halka açık yerlerin değerlendirilmesine çalışan «Cadde

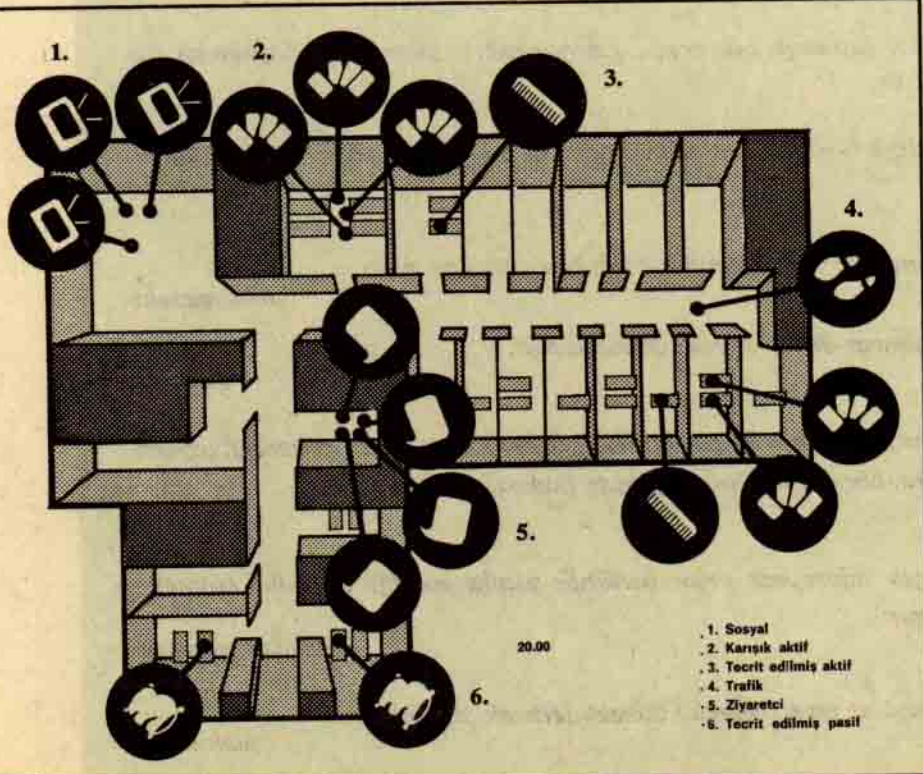
Hayatı» (street life) projesini kurdu. Geçen sonbaharda New York'da Central Park'ın girişindeki bir çelik yontunun insanlar üzerindeki etkisini gözledi ve resimlerini çaktı. Daha sonra dikkat etti ki : insanlar yalnızca yontunun üzerine oturmakla kalmıyor, hangi maddeden yapıldığını anlamak için dokunuyor, gözlerini kısıp bakıyor, gerçekte ondan hoşlanıyorlar. Filmini bir sosyal ilimler seminerinde gösterdiği zaman bazıları O'nun üzerine yürüdüler. Bir kızgın sosyolog «Ufak bir film parçasından onların hoşlandığını nasıl çıkarırsın?» diye sordu. Whyte «Ondan hoşlanıyorlar» diye cevaplandırdı. Sosyolog «Hiç soru sormadın mı?» diye yineledi. Whyte «Ondan hoşlanıyorlar» diye tekrarladı. Ama, kullananın binalara ve çevreye karşı olan tepkilerini ölçmek için kullanılan yöntemlerden biri olan doğrudan gözleme; bu yöntemi değerlendirme listesinin en altına, bir bilimsel araştırmaya yöntemi olarak, soruların ve görüşmelerin aşağısına koyma eğiliminde olan sosyal bilimcilerce çoğu zaman şüphe ile karşılanmaktadır. «Cadde Hayatı» projesinin en önemli kısmı, tepedeki fazla katlar karşılığı inşaatçılardan, zeminden belirli alanlar ayırmalarını isteyen bölge-

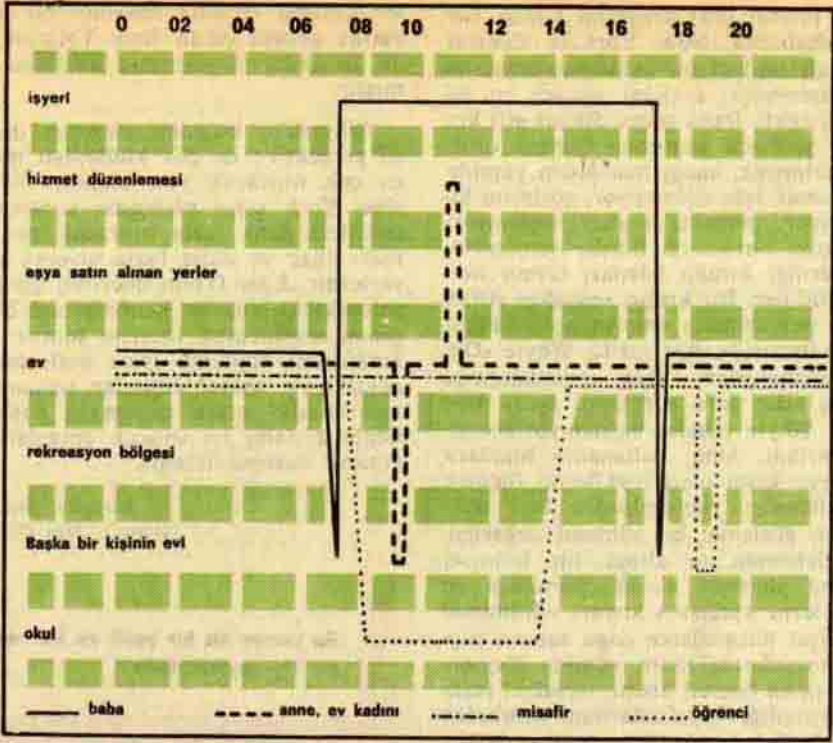
ler kanunu «zoning law»nun bir sonucu olarak ortaya çıkan New York'un 15 ya da 16 kadar meydanının analizine ayrılmıştır.

Whyten'in bulgularından en önemlisi şu gerçektir; en çok kullanılan meydan, en çok oturacak yeri olandır. Whyte'in New York şehri plânlama komisyonuna önerileri daha fazla oturacak yer, daha fazla ağaç ve daha fazla yiyecek satılan yerlerdir. Eğer O'nun önerileri gerçekten gelecekteki bölgeler kanunlarının bir parçasını oluşturursa, tasarım sonrası değerlendirmesi topluma iyice yerleşmiş olacaktır. Ve sosyal bilimler uzmanlarıyla tasarımcılar ortak çalışmaya başladıkça hepimiz daha iyi uyacak çevreleri ümit etmeye başlayabileceğiz.

SCIENCE DIGEST'den
Çeviren : Akın ÖZSELÇUK

Bu yazıya ait bir şekil ve bir resim 26. ve 27. sayfalardadır.

- *Bilim duramaz, durması geriye doğru yürümeye başlaması demektir.*
- *Bildiğini bilmek ve bilmediğini bilmek; işte gerçek bilim budur.*
CONFUCIUS
- *Bilim, biz tanrı olmadan bizden tanrılar yaptı.*
JEAN ROSTAND
- *Vicdansız bilim ruhun çökümüdür.*
RABELAIS
- *Hayır, bilim bir hayal değildir, fakat onun bize vermediği şeyleri başka bir yerde bulacağımızı sanmak bir hayaldir.*
S. FREUD
- *Gerçek bilim her şeyin üstünde şüphe etmeği ve cahil olmağı öğretir.*
MIGUEL DE UNAMUNO
- *Birşeyi ezbere bilmek, bilmek demek değildir.*
MONTAIGNE

Şimdi, toplumsal bakımdan daha uygun çevreler tasarımıyla amaçlayan şehircilik uzmanları, insanların etkinliklerini ve yerlerini bir zaman süreci içinde belirten diyagramlardan yararlanmaktadırlar. Yukarıdaki bu yer-zaman diyagramı üç aile ferdi ve bir misafirin bir günlük etkinliklerini göstermektedir.

Zamanında bir devrim olarak nitelenen düşük gelirli Pruitt Igoe yerleşim projesinin yapımından on yıl sonra, (kent halkının isteği üzerine) toplumsal açıdan tam bir başarısızlık örneği olan bu binalar yıkılmaya başlandı. Bu yerleşim yöresi, caniler ve uyuşturucu madde trafiği için bir üreme bölgesi olmuştur.

- *Güzellik sanatçının ruhunun azabı içinde evrensel karışıklıktan meydana çıkardığı nadir, harika bir şeydir. Fakat ne çareki yaratılan güzelliği anlamak herkesin harcı değildir.*

R. KIPLING

- *Eğer basit güzellikten başka bir şeye sahip değilseniz, hemen hemen Tanrının yaptığı en iyi şeye sahipsiniz demektir.*

SOMERSET MAUGHAM

- *Onu bulabilen için güzellik sevincin bitip tükenmeyen bir kaynağıdır.*

Dr. ALEXIS CARREL

- *Güzellik muthuluğun bir vaadidir.*

STENDHAL

- *Güzel bir şey, sonsuz bir sevinçtir.*

JOHN KEATS